

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie Medievală, Premodernă și Istoria Artei
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii/ Calificarea	Istoria artei

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei				Istoria artei universale III - Renaștere și manierism	
2.2. Titularul activităților de curs				CS II Dr. Ciprian Firea	
2.3. Titularul activităților de seminar				CS II Dr. Ciprian Firea	
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	Examen

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Nr. de ore pe săptămână	4	Din care 3.2. curs	2	Din care 3.3. seminar/ laborator	4
3.2. Numărul de credite					4
Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)					
3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					5
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual			44		
3.8 Total ore pe semestru			56		

3.9 Numărul de credite	4	
------------------------	---	--

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> • Nu este cazul
4.2. de competențe	<ul style="list-style-type: none"> • Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru buna desfășurare a cursului sunt necesare conexiune internet, proiecție prin videoproiector/ecran/tablă inteligentă. Pentru calitatea proiecției sunt necesare jaluzele, sau draperii opace.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Pentru buna desfășurare a cursului sunt necesare conexiune internet, proiecție prin videoproiector/ecran/tablă inteligentă. Pentru calitatea proiecției sunt necesare jaluzele, sau draperii opace.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și/sau într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate specific istoriei artei, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul istoriei artei. • Familiarizarea cu terminologia specifică studiului artei Renașterii și cu literatura de specialitate aferentă. • Capacitatea de analiză a documentului vizual, corelat cu alte tipuri de surse; • Spirit critic
Competențe Transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență a sarcinilor trasate, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare, conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue. • Etica profesională

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<p>Cursul propune o incursiune în arta Renașterii europene, în primul rând din Italia (Florența și Toscana, Roma, Milano, Veneția, Urbino, Regatul Neapolelui etc.) dar și peste Alpi, în Țările de Jos, Imperiul romano-german, Franța, Polonia sau Ungaria. De asemenea, cursul oferă o întâlnire cu operele unor arhitecți și artiști desăvârșiți, precum Brunelleschi, Masaccio, Piero della Francesca, Ghirlandaio, Botticelli, Leonardo, Michelangelo. Rafael, Bramante, Palladio, van Eyck, Bosch, Dürer, Tizian, Parmigianino sau Arcimboldo sau cu mari mecenai ca și Piero și Lorenzo de Medici, Federico de Montefeltro, Lodovico Gonzaga, Isabella d Este, papii Sixtus al IV-lea, Pius II, Iuliu al II-lea sau Leo X. Abordarea este diacronică (Renaștere timpurie, matură, Renaștere târzie și Manierism), uneori despărțită pe specialități (arhitectură, sculptură, pictură, arte decorative) dar și pe criterii tematice (patronaj/ mecenatism etc.). Se va pune accent deosebit pe observarea și recunoașterea trăsăturilor formale /stilistice ale monumentelor și operelor de artă</p>
---------------------------------------	---

	și învățarea principalelor elemente ale limbajului vizual specific Renașterii. Pentru dobândirea culturii vizuale necesare se vor face proiecții la modul intensiv, cu material ilustrativ de cea mai înaltă calitate, incluzând aici și imersarea în realitatea virtuală a monumentelor și operelor prin căști VR și aplicații digitale specifice.
7.2 Obiective specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Familiarizarea cu un repertoriu de opere (de la monumente de arhitectură și până la obiecte de artă decorativă) create în diferite centre ale Renașterii. • Dobândirea deprinderilor de a observa și analiza din punct de vedere vizual monumentele medievale • Descrierea acestora cu un limbaj de specialitate adecvat, capacitatea de a analiza comparativ operele studiate cu altele (mai mult sau mai puțin asemănătoare) și plasarea lor în contexte (artistice, culturale și de civilizație) mai largi.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Renașterea – o introducere. (Florența și „miturile fondatoare” ale Renașterii)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
2. Arhitectura Renașterii timpurii	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
3. Sculptura în Renașterea timpurie	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
4. Pictura italiană în prima jumătate a secolului XV-lea	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
5. Patronajul artelor în Renaștere (Mecenatismul și „teoria magnificenței”)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
6. Centre ale Renașterii italiene: Veneția, Milano, Mantova, Regatul Neapolelui	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
7. Pictura italiană 1450-1500	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
8. „Oamenii universali” ai Renașterii: Leonardo și Michelangelo	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
9. Arhitectura Renașterii mature și târzii	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	

10. Il Cinquecento (arhitectură, sculptură, pictură)	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
11. Renașterea nordică: realismul picturii flamande de la Van Eyck la Hans Memling	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
12. Renașterea germană	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
13. Renașterea în restul Europei (Franța, Polonia, Europa Centrală). Manierismul	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
14. Curs final: Renașterea: o epocă fundamentală în istoria artei europene	Prelegere participativă, expunere, demonstrație, exemplificare, analiză comparativă	
<p>Bibliografie orientativă curs: B. BOHN, J. M. SASLOW (eds.), <i>A companion to Renaissance and Baroque art</i>, Wiley-Blackwell, 2013. P.F. GRENDLER (ed.), <i>The Renaissance. An Encyclopedia for students</i>, vol. I-IV, 2004. Virgil VĂTĂȘIANU, <i>Istoria artei europene. Arta din perioada Renașterii</i>, Editura Meridiane, București, 1971 (ed. a II-a, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 2000.) Ernst H. GOMBRICH, <i>Istoria artei</i>, Editura Art, București, 2012 (Capitolele 12-18) Frederick HARTT, <i>History of Italian Renaissance Art. Painting, Sculpture, Architecture</i>, Abrams, 1969. Peter BURKE, <i>The Italian Renaissance: Culture and Society in Italy</i> (3rd edition), Polity, Cambridge, 2012. Gordon CAMPBELL (ed.), <i>The Oxford Illustrated History of the Renaissance</i>, Oxford, 2018. Linda MURRAY, <i>The Late Renaissance and Mannerism</i>, Praeger, 1967. Giorgio VASARI, <i>Viețile pictorilor, sculptorilor și arhitecților</i>, vol. 1-3, Meridiane, București, 1968. Albrecht DÜRER, <i>Hrana ucenicului pictor</i>, Meridiane, București, 1970. .</p>		
8.2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Introducere în istoria artei Renașterii. Prezentarea tematicii de seminar și a metodelor de evaluare. Discutarea și împărțirea temelor pentru referate	Expunerea subiectelor ce urmează a fi discutate, dialogul, prezentarea generală a studiilor de caz	
2. Brunelleschi, Leon Battista Alberti și redescoperirea arhitecturii antichității	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
3. Orsanmichele și sculptura Renașterii timpurii (Donatello).	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
4. Pictura Renașterii timpurii și descoperirea perspectivei liniare (Studii de caz: Masaccio, Piero della Francesca, Fra Angelico)	Expunerea individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
5. Magnificanța și marii patroni ai artei	Expunerea individuală a	

Renașterii italiene (Medici, da Montefeltro, Gonzaga, Sforza etc.). Patronajul feminin (Isabella d'Este)	referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
6. Roma – <i>caput mundi</i> . Cetatea eternă ca centru al Renașterii	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
7. Ghirlandaio, Botticelli, Perugino.	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
8. Rafael	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
9. Redescoperirea lui Vitruvius și arhitectura Renașterii mature – Bramante.	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
10. Palladio și palladianismul	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
11. Bosch și Bruegel	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
12. Albrecht Dürer (1472-1528).	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
13. Praga, Arcimboldo și Manierismul.	Expunere individuală a referatelor, dezbateră, dialogul, discutarea altor studii de caz	
14. Discuții finale, pregătirea examenului.	Dezbateră, dialogul, concluzii finale.	
<p>Bibliografie selectivă seminar: Michael BAXANDALL, <i>Painting and Experience in Fifteenth-Century Italy: A Primer in the Social History of Pictorial Style</i> (2nd edition, Oxford University Press, 1988) D.S. CHAMBERS, <i>Patrons and Artists in the Italian Renaissance</i>, Macmillan 1970. Mary HOLLINGSWORTH, <i>The Medici</i>, 2017 A. D. FRASER JENKINS, <i>Cosimo de' Medici's Patronage of Architecture and the Theory of Magnificence</i>, Journal of the Warburg and Courtauld Institutes, 33, 1970, p. 162-170. Martin KEMP, <i>Leonardo</i>, Oxford, 2004. John T. PAOLETTI, <i>Michelangelo's David. Florentine History and Civic Identity</i>, Cambridge, 2015. Stefano BORSI, <i>Bramante</i>, Arte Dossier, Giunti, 2015 Christine SHAW, <i>Isabella d Este. A renaissance Princess</i>, Routledge, 2019. Angela K. NICKERSON, <i>A Journey into Michelangelo's Rome</i>, 2008. Susie NASH, <i>Northern Renaissance Art</i>, Oxford, 2008. Craig HARBISON, <i>Jan van Eyck. The Play of Realism</i>, (2nd edition) Reaktion Books, 2012. M. W. AINSWORTH, Keith CHRISTIANSEN (Eds.) <i>From Van Eyck to Bruegel. Early Netherlandish Painting in The Metropolitan Museum of Art</i>, New York, 1998.</p>		

Michael BAXANDALL, *The Limewood Sculptors of Renaissance Germany* (Yale University Press, 1980)
 L. SILVER, J. CHIPPS SMITH, *The Essential Dürer*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 2010.
 C. L. CAHN, C. RILEY, *Bosch-Bruegel and the Northern Renaissance*, 1980.
 Henri ZERNER, *Renaissance Art in France: The Invention of Classicism*, Thames and Hudson, 2003.
 Joseph Leo KOERNER, *The Reformation of the Image*, Reaktion Book, 2004
 Thomas DACOSTA KAUFMANN, *Arcimboldo. Visual Jokes, Natural History, and Still-Life Painting* Univ. Chicago Press, (2010)

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

- Cunostințele și competențele acumulate în cadrul acestei discipline constituie elemente de bază pentru activități legate de cercetarea, promovarea, evaluarea, protejarea și valorificarea operelor de artă și a monumentelor din perioada Renașterii, dar și din epocile ulterioare care se inspiră din arta Renașterii (Neoclasicism, Istorism, (Neo-)Palladianism etc.)

10. Evaluare

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Examen	Oral	60%
10.5. Seminar/ laborator	- Prezentarea proiect în cadrul seminarului - Redactarea unui referat cu bibliografie și aparat critic	Colocviu	20% 20%
10.6. Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Minim 75% prezență la seminar ▪ Nota 5 (cinci) la examinarea orală, constând în recunoașterea, descrierea și contextualizarea corectă a celor mai importante monumente și opere de artă europeană din perioada studiată (cca. 800-1500). 			

Data completării:

Semnătura titularului de curs:

Semnătura titularului de seminar:

Data avizării în catedră

Semnătura Șefului de departament/ catedră

.....